

LVDOVICI PRIMI ET HENRICI SANCTI
IMPP. SVPER TERMINATIONE ET CIRCV-
SCRIPTIONE FINIVM ECCLESIAE HIL-
DENSEMENSIS.

Hic sunt termini Episcopatus Hildensemensis Ecclesie: *Ab oriente flumen, quod dicitur Ovekera, de illo loco, ubi Scuntera incidit, usque ad fontem Rotanbiki, & sic usque in silvam, quæ dicitur Aridadon; Inde vero usque in Furbiki; de Furbike videlicet usque ad Widukindusfocian; inde quoque usque in Brisfan; & sic super Inderistam, usque Lullanbrunnan. De Lullanbrunnan usque Crupiliggaroth, in australi parte Raminadam. Sic vero Wigberhtesdene usque ad Wigberhtesbuncian, & sic per eandem Bunciam, usque ad fontem Eterna, & sic per Eternam usque ad occidentalem plagam Heringgabusin, & usque ad australem partem, quæ dicitur Bekanbusadone. Inde verò ad occidentalem partem, usque ad fontem, qui dividit HRETTINGAU & FLENITHI & sic in Flumen Audan; & sic per Audan, usque Thiedulfessim in Hrisberg, ubi GREM & FLENITHI dividuntur, usque ad Kaminadanberg, in Eternam flumen, & inde Lainam flumen; & sic per Lagimani usque in illum rivum, qui interalluit Edinggabusin & Ertisteshusin & per Rubram Lecke, in montem Salteri. De Salteri vero usque Eringabrug, inde Hilifegrone, & sic in Bokle. Inde vero in Merkbiki, & sic per illud castellum, quod dicitur Wikinafeldisten. Et sic in Radbiki in Vorstan usque per Bunikanroth, & sic ad Holanberg. Sic verò super montem Fugleri usque Unabeki; inde in Hluniam usque (*) Burgripi. Inde in summitatem montis, qui dicitur Igath. Et sic per eandem summitatem, usq; ad Cobbanbrug. A loco Cobbanbrug dicto in illo torrente usque in Orientem Kukesburg. Inde in Crumbiki usq; Bludan. Inde Sidenum, sicut torrens defluit, via una dividit usque Helereisprig. Inde Helere fluvijs nomine Legine. Ille verò fluvijs Leine in locum, qui dicitur Tigislebe. Inde in locum Puttanpabu. Inde Budansabim. Inde Kananburg, inde Hroke; inde Mesansene. Inde Einbergossale; deinde ad Haingaburstalle; inde ad Eitwardingaburstalle. Inde ad Santforti in Geveringa viam, per Eitwardinga paludem usque Lameria Hornan, inde in Rüntheshornan, inde ad Hedenes fontem, inde ad Willansole, inde in Wiggana paludem; inde in Lakeveld, inde in lacum unum ad occidentalem partem occidentalis Kiellu, de illo lacu, in Tadies leke, inde Melere, inde in Hajanblik, inde in Manurbiki, deinde Wlivereste, inde Hradebodante, in Strustante, in Dolle; per Gewikesatbas, Mekkrikes viam, & illam viam Mespila in Grebanhag, in Exuuite Fontem, inde Adekinastege. Inde Elmanam usque in Arumbiki; inde in Rumeschap, inde in Isundobrock, & illa Isunda in Efere; Inde in Helde, inde in Druthtterbiki, usque in Dudaroth, inde per viam unam ad orientalem partem in locum, qui dicitur Wegham in Dasenek, inde in Gefine Spekkiam, inde in Exuuite fontem, inde Meunresol. Deinde in Wetan Spekkiam, in flumen, quod dicitur Scuntera.*

***

*Diploma Henrici II. Imp. de libertate ac defensione Ecclesie
Hildesheimensis.*

IN nomine sanctæ & individuae Trinitatis. *Henricus divina favente clementia Rex, omnium, fidelium nostrorum presentium & futurorum industria noverit, qualiter fidelis noster, Bernwardus Hildensemensis Ecclesie venerabilis Praesul, celsitudinem nostram adiit, miserabilem conquestus querimoniam, eò quod peccatis id merentibus in loco superius memorato ab antecessoribus suis collecta, suo quoque ingenio maxime & decenter elaborata cunctorum, ibidem voluminum scripta vorax ignis absorbit, in cinerem namque cuncta redegit, unde praefatus ille pontifex regalem nostram exoravit clementiam, ut monasterium praedictum super ripam fluvii Indistra constructum, sub tuicionem nostram & mundiburdium reciperemus, ipsamque Parrochiam Arnulfi Regis & Hlothowici, ceterorumque antecessorum nostrorum confirmatione seu defensione in Pago sive Provincia ASTFALO hiis liminibus vel terminis assignatam, de loco, qui dicitur Wetanspaekye in Scuntere, inde Ovekere, sic Rotanbiki, Widukindes-Spekkiam ultra Indistram, Lulanbrunnati ultra Kaminadam, Wicbaradesdene, Wicbertesbunsiam, in-*

U 2

Ater-

(*) Videatur Conradi Imp. diploma in Chronico Mindensi à Pistorio publicato, pag. 735, ubi ejusdem loci mentio fit.

Aterne, inde in fontem qui dividit *HICCGAU*, (*) & *FLENITHI* in *Audati*, in *Deumsberg*, (**) ubi *GRAEM A FLENITHI* dividuntur, sic per *Kaminathanberg*, in *Aterne*, inde *Licinne* in rivum, qui currit inter *Achingabusum* & *Ardistesbusum*, (***) in *Salteri*, sic per *Banikanroth*, per montem *Ungleri* (*) inde *Burgripi*, & per summitem *Gigat* ad *Cobbanberg*, inde *Ecceumbiki*, *Fidemni*, ut fons defluit, & via quædam dividit, usque *Eleragisprig*, ille fluvius in *Lægine*, & ille usque in lacum *Tigiflege*, in *Kananburg*, *Mesensene* inde usque *Gevingaweg*, *Wiltantsole*, in *Wikinabroc*, (**) & in lacum, in occidentem *Wester-Kællu*, (***) *Melene*, inde per *Gellukies-fatas*, *Maggrikesweg*, inde *Egsutbebrunnan*, sic *Elmenan*, *Arbiki* & *Perifinnebroc*, *Malere* & *Helde* & *Druchtberbiki*, & per viam orientalem in *Weebani*, in *Dasanbec*, in *Ewresfol*, & sic *Wetan Spackian*. Quam petitionem, quia justam esse agnovimus, neutiquam denegavimus, sed magis assensum præbuimus, maxime quia perpetuæ felicitatis nostræ & Regiæ prosperitatis non parvum incrementum fore credimus, si Ecclesias DEI, & ecclesiasticas personas promovere, tueri & consolari non desistimus. Tum quod nos, nostrosque parentes in gremio ejusdem Ecclesiæ oriundos, & hucusque, Filio DEI operante, sublimatos esse fatemur, unde non solum Episcopum prædictum, & Ecclesiam sibi commissam, sub nostram defensionem & immunitatem & tuitionem recipimus, verum etiam ab antecessoribus nostris, ceterisque fidelibus omnia eidem Ecclesiæ tradita, quovis locorum agnita, sive detenta fuerint, in prædiis, in mancipiis, silvis aut venationibus, aquis aquarumve decursibus, Abbatibus sive Comitibus, vineis, seu quibuslibet appendiciis, rite ad hanc pertinentibus, quæsitis & acquirendis omnibus ejusdem loci Episcopo subesse, & per omnia obedire volumus & jubemus. Quum verò in expeditionem aut in Palatium, vel in aliud servitium nostrum iter arripuerit, quorumlibet hominum suorum, cujuscunque videantur persona, potestatem habeat, nec in aliam professionem quis eos cogere præsumat, nullusque judex publicus, seu judiciaria qualiscunque persona, in hoc sibi contradicere, vel se molestare audeat. Prædicta quippe concedimus Ecclesiæ, ut ejusdem sedis Clerici canonicè & ecclesiasticè eligendi Episcopum dignè & convenienter inter se, sive aliunde, æquo consensu Regis, liberam habeant ac propriam voluntatem. Sed & si qua eo loci ab Antecessoribus nostris fidelibus sunt attributa, sive à modò fuerint conquirenda, pro animæ nostræ remedio, Regni quoque totius nobis divinitus collatæ stabilitate, & pro conjugis prolisque regalis incolumitate, omni difficultate seposita, quo pace perpetua constant, nec quilibet in futurum irritare prævaleat, pactionem, ecce præscriptam sigilli nostri impressione signavimus, manusque propriæ subscriptione confirmamus. Datum Indiët. XI Anno Dominicæ incarnat. M. XIII. Anno vero Domini Henrici secundi regnantis XI. Actum *Werla* feliciter Amen. (*)

XIX.

(*) Rectius *Hritigau*, *Hretigau*.(**) al. inde *Hrisberg*.(***) al. *Erdistesbusum*, hodie *Erzio*.(*) *Voglari* in dipl. *Mind*.(**) *Aritzenbrock*.(***) *WVesterzell*.

(*) Præceptum Ludovici Pii de limitibus Ecclesiæ Hildensemensis meretur addi Capitularibus à celeberrimo Viro Stephano Baluzio editis.

De Pagis *Ritzgau*, *Flenithi* & *Graem* alibi pluribus. Sunt autem pagi minores, & pago *Graem* vel *Grem*, sive *Greengau* respondet *Advocatia*, quæ hodie dicitur *Greene*. At *Ostvala* sive *Ostphalia* erat pagus major sive provincia.

Ufus insignis possit esse diplomatum ad Geographiam veterem cum nova colligandam.

Memorable est, Henricum Sanctum jus eligendi Episcopum, sed non nisi salva confirmatione sua, Canonicis Ecclesiæ Hildeshemensis indulisse.

Magis adhuc memorable est, Henricum Sanctum in hoc ipso diplomate non conjugis tantum sed & prolis suæ facere mentionem: *pro conjugis prolisque regalis incolumitate*. Unde videtur explosenda illa receptissima licet narratio de virginitate à conjugibus istis servata. Et dicendum putem vel prolem habuisse, quam rursus amiserit, vel saltem sperasse, quorum utrumque cum virginitatis consilio pugnat.In diplomate quod Ecclesiæ *Mindensi* concessit *Conradus II.* anno 1033. quædam sunt, quæ limites *Hildeshemensis* & *Mindensis* diocesium illustrent, his verbis: hoc ipsum forestum incipit, ubi *Linderinus* flumen *WVesera* influit, & sursum contra ejusdem rivi decursum usque villam *Liusa* dictam ad illum locum ubi *Luzil-ursone* rivus influit rivum *Lume*, & sursum contra illius rivi decursum usque ad villam *Halle* dictam, ad illum locum ubi publica strata iter super ipsum præbet rivum, & in ipsa publica strata usque ad locum *Puregriffe* dictum, ubi terminus est *Parochiarum Mindensis* Ecclesiæ & *Hildeshemensis*, & inde per directum usque ad *WVabeche* fluvium, qui prædicta discernit *Episcopia* & sursum contra illius rivi decursum usque ad cacumen montis *vogilare* dicti, & per totum ejusdem montis occidentale cacumen contra villam *Rene* dictam, & inde in fluvium *WVesera*, & per ejus descensum medium usque ad illum locum ubi prænominatus *Liane* rivus id ipsum influit flumen.